

Cházár-est - A jubileum résztvevői a jubileumi ünnepség estéjén a Táncsics hajó fedélzetén vettek részt az 1902 óta évenként hagyományosan megrendezett Cházár-esten. Köszöntőt mondott és Cházár-díjakat adott át *Mikesy György* igazgató.

Serlegbeszédet *Dr. Könczei György* egyetemi tanár, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar főigazgatója mondott.

Serlegbeszéd 2002. szeptember 27.

Dr. Jólészi Cházár András nagy ember volt.
Tudott néhány dolgot, amit csak a legnagyobbak tudnak.
Hatalmas barna szemeivel – látott.

Így látott nyomorúságot, szenvedést – jócskán.

Ezért, s mert megvolt benne a *földről lefelé tekintés*, azaz a *mindennapi reflexió* nevezetes képessége, szigorú-csodálkozó szemmel nézett a világba.

Abban *hasonlított* kortársaihoz, hogy ezek nyomán megszületett benne a *részvét*.
De abban *különbözött minden kortársától*, hogy ebből önála nem a *sajnálát* fakadt, hanem a *részvétel*.

Cházár András jogász volt és ízig-vérig *modern ember*.

Ugyanis, annak dacára, hogy egy tizenharmadik századi, Európa-széli ország szülte, képes volt egy több-évszázados, hatalmas lépés megtételére.

Történelmi lépést tett.

E történelmi lépés a Süketnémák Váci Tanintézetének megalapítása, kiharcolása volt.

De nem, vagy nem csupán azért, amiért oly' sokan vélik.

Nem elsősorban az első valódi gyógypedagógiai intézmény megalapítása miatt.

Nem.

Azelőtt ugyanis *fejben* már meg kellett lépnie a történelmi lépést:
a *részvétet részvétellé* kellett transzformálnia.

A sajnálattal rokon részvét passzív, halott.

Nem cselekszik.

A részvétel által cselekszünk.

Cházár András hajlandó volt *részt venni*, részt vállalni a siket gyermekek mindennapi életében, mindennapi küzdelmeiben. Ettől modern ember.

A részvét-részvétel transzformáció ugyanis csak a huszadik század második felében vált elterjedté a fogyatékosügyben (és több más területen is), azzal,

hogy leváltotta az addig domináns paternalista (maternalista) segítő-gondozó attitűdöt.

A részvétnek részvétellé történő transzformációja érhető tetten a következő Cházár-i kulcsmondatban:

„A mások nyomorúságát fogom enyhíteni, hogy a magamét felejtsem.”

Talán még Szondi Lipót is elfogadná azt az érvelést, hogy Cházár ebben a mondatban *szublimál*: leszűri, majd átviszi a saját belső feszültségének magját, egészen mélyen, egy más belső területre, s ott teremtő energiát fakaszt vele. (Szakszerűbben: tudatosítja az elfogadhatatlan kvázi-tudattalan impulzust és „átszellemíti”, áttolás útján tudatosan elfogadható formába tereli.)

Ebben rejlik emberi nagyságának titka.

Szép ez a serleg. Jó, hogy évente egyszer az utóbbi időben mindig előkerül és megteszi azt a szolgálatot, amire alapították.

Ám a serleggel vigyázni kell.

Még üresen is könnyen megcsal bennünket.

Ha túl közel visszük a szemünkhöz, elfödi előlünk a világot.

A nagy előd emlékéhez is akkor vagyunk hűek, ha ezt nem engedjük.

Ha tehát mostmár nem a serleget nézzük és nem a múltba tekintünk, Cházár András emlékét fürkészsze, akkor ugyanazt látjuk, amit ő. Ha ma itt a huszonegyedik század hajnalán az ő vizsgáló szemével tekintünk körül, akkor sok minden tűnik hasonlónak. Sok egyéb azonban egészen másnak mutatja magát.

A siket és súlyos kommunikációs nehézségekkel élő ember megalázottsága, lenézettsége, csudabogárnak tekintése, számkivetettsége, hátrányos megkülönböztetése még jócskán jelen van.

Bizony jelen van, különösen a kisebb településeken.

Néhány dolog azonban hatalmasat változott.

– Először is kialakult azon intézmények *rendszere*, amelyeknek legelsőjét ő alapította.

– Másodsor: a siket ember nincsen többé egyedül! Mindenekelőtt megtalálja a sorstársakat, ami nehezen túlbecsülhető értékkel bíró dolog.

– Harmadsor: a siket emberek a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége révén *mozgalommá* szerveződtek.

– Negyedsor: a mozgalom sincsen egyedül, mert szükség esetén társul hívhatja a többi fogyatékossgal élő emberek mozgalmait.

- Ötödször: a siket emberek ügye már nem végtelenül magányos filantropok kezében van többé, hanem *mindenekelőtt a sajtójukban*, a Magyar Köztársaság Kormányában és a Magyar Országgyűlésében!
- Hatodszor: kialakult Magyarországon a gyógypedagógusok társadalma.

Gyógypedagógusok, akik mindig jelen vannak, ha kell; akik áldozatkészek; akik gyakorta hajnalban kelnek; akik gyakran éjszakáig dolgoznak; akiknél bármikor megszólalhat a telefon. Gyógypedagógusok, akik, ha gond van, kérdés van, segítség kell, készenlétben vannak. Örök készenlétben.

Ezen hat összefüggés miatt vélem úgy, hogy ha a Süketnémák Váci Tanintézetének alapítója valahol egy felhőn üldögél és *látó szemével* a mi világunkra tekint, ha most éppen bennünket néz, akkor bizonyjal örül. Mert van miért örülnie.

Emelem tehát a serleget Jólétszi Cházár Andrásra, az általa alapított intézmény minden munkatársára és diákjára, a siket és kommunikációjukban korlátozott emberekre, a többi fogyatékossgal élő embertársunkra és a gyógypedagógusok társadalmára.

*Cházár-est a Táncsics-hajón
Serlegbeszédet mond: dr. Könczei György (iszik a serlegből)*